

MARJA WEST & ANNA BONTEKOE

HET ZAL NOOIT MEER

Lukt het Sofia
om een
raadselachtige
verdwijning op te
lossen met haar
kookkunsten?

Inclusief
18 vega(n)
recepten

KAVIAAR ZIJN

DE CRIME COMPAGNIE

HOOFDSTUK I

‘Als je de dood in zijn ogen kijkt, worden geheimen zinloze ballast,’ zegt de verpleegkundige, terwijl ze samen met een vrijwilligster het bed opmaakt voor weer een nieuwe gast in het hospice.

De tweeënzeventigjarige Sofia Lombardi – ooit heette ze Vermeer – volgt vanuit de gang de handelingen van die twee. Wie zeult er niet met ‘zinloze ballast’ rond? Wijs haar de eerste aan die nooit is vreemdgegaan – ook niet in gedachten – of die niet stiekem de pil een tijdje heeft doorgeslikt terwijl manlief nog meer kroost wilde, of de anti-conceptie juist door het toilet spoelde. Kleine geheimpjes gaan doorgaans mee het graf in, waarom zou je het leven van anderen op de valreep voor jouw dood nog even op zijn kop zetten?

Ze rijdt haar elektrische rolstoel verder en passeert de kamer van Hannah.

‘Kijk niet zo!’ schreeuwt de vrouw vanuit het bed dat ze alleen tussen zes planken zal verlaten. ‘Ik heb toch niks van je aan?!’

Tot vorige week stopte ze altijd om Hannah te vertellen dat ze gewoon langsreed en helemaal geen blik naar binnen had geworpen, maar de vrouw liet zich niet overtuigen. Haar beschuldigingen vormen het laatste gevecht dat ze nog kan voeren. In de gezamenlijke woonkamer leggen ze wekelijks een wedje wie er als eerste zal overlijden, Hannah is al een poosje favoriet. Niet omdat ze er het slechtst aan toe is, integendeel, maar omdat ze zo’n stempel op de sfeer drukt. Van de week had een van de mannen geopperd om Hannah’s deur voortaan gesloten te houden, maar dat vonden de vrijwilligers zielig.

‘Als jij in haar schoenen stond, zou je ook willen dat iedereen je neemt zoals je bent,’ had een van hen bits gezegd.

‘Maar daar stá ik in,’ was het antwoord geweest.

De deur bleef open.

‘Rij door!’ schreeuwt Hannah.

Sofia schrikt op uit haar mijmeringen. Onbewust is ze stil blijven staan. Evi komt haar tegemoetlopen, Hannah’s dochter. Drie keer per week bezoekt de jonge vrouw haar moeder.

‘Hallo, Sofia,’ zegt ze in het voorbijgaan.

‘Haal haar weg!’ krijst Hannah.

Sofia zucht.

Evi kijkt haar met een verontschuldigende blik aan. ‘Ze bedoelt het vast niet zo.’

‘Het is al goed.’ Sofia duwt het pookje van haar rolstoel naar voren en rijdt verder. Vanuit de keuken komen heerlijke geuren: tomaten, basilicum, knoflook; in het hospice wordt zelden of nooit vlees geserveerd, de meesten gruwelen ervan dankzij dé ziekte. Vroeger heette het K, tegenwoordig noemt men het beestje bij zijn naam. Vrijwel iedereen die hier zijn laatste maanden doorbrengt lijdt eraan. Ze snuift de etenslucht op. Er mist iets aan de saus, een ondertoon die de smaak meer lagen geeft. Ze rijdt haar rolstoel naar de keukendeur, die glijdt rustig open.

‘Salie!’ roept ze naar binnen.

De kok draait zich om. ‘Dank je!’

Glimlachend zet Sofia haar tocht voort. Een paar jaar geleden stond ze zelf vier keer per week in die keuken te koken voor de bewoners, en nu...

Het is goed zo.

Er zit niemand in de woonkamer. Sofia werpt een blik naar buiten. Veel medebewoners staan in het zonnetje op het gazon te luchten, alsof het kamerplanten zijn. De stemming zit er zo te zien goed in: Herman is opzigezakt – die slaapt zijn laatste dagen voorbij –, de oude Dina steekt de ene sigaret met de andere aan om zo veel mogelijk nicotine in zich op te nemen – binnen mag niet gerookt worden – en Vera slaat niet aanwezige muggen van zich af.

Ze rijdt zichzelf naar de tafel en pakt een beduimd tijdschrift. Gek, dat mensen denken dat je in dit stadium nog geïnteresseerd bent in het liefdesleven van André Hazes junior. Die knul gaat in ieder geval niet met geheimen het graf in, of de oven. Dat is wel duidelijk.

Jij wel...

‘Jij kunt ook helemaal niets,’ klinkt het luid vanuit Hannah’s kamer.

Om de dag laat Evi zich vrijwillig uitfoeteren, ze heeft zo’n medelijden met haar.

‘Het wordt nooit wat met jou,’ galmt het door de gang.

Sofia kijkt naar de klok. Meestal houdt Evi het een halfuurtje vol, om dan snikkend het pand te verlaten. Ziekte en ouderdom brengen de ware aard van een mens naar boven. Weer glijden haar ogen naar buiten, de bomen staan vol in het blad. Ze is blij in de zomer te overlijden, ’s winters lijkt haar zo’n drama, alsof de natuur je het graf in volgt zonder de zekerheid te bieden dat alles weer opbloeit. In de woonkamer staat ook een boekenkast vol met boeken die ze niet durft aan te raken uit angst het eind nooit te zullen kennen. Eigenlijk verveelt ze zich gewoon dood.

Zevenenveertig jaar geleden verhuisde ze terug naar Nederland, zevenenveertig lange jaren leefde ze alleen en onder de radar, en verrichtte ze vrijwilligerswerk om maar niet in het smoelenboek van een bedrijf te belanden. De opkomst van social media liet ze aan zich voorbijgaan – de aandacht op zichzelf vestigen was gevaarlijk –, nu maakt het niet meer uit. Zij gaat dood, en de mannen die het destijds op haar gemunt hadden, liggen inmiddels al onder de grond. Het enige wat blijft is het contract dat ze zevenenveertig jaar geleden tekende, waarin ze verklaarde nooit met één woord te reppen over wat er in die late zomerdagen van 1975 is gebeurd.

Evi’s gesnik komt naderbij, ze heeft het vandaag korter volgehouden dan anders. Even later loopt ze de woonkamer binnen en laat zich in een stoel bij het raam vallen om voorovergebogen verder te huilen. Het duurt zeker een minuut voordat het verdriet afneemt en Evi haar rug recht. Sofia kijkt haar bezorgd aan, maar zegt niets.

‘O, sorry mevrouw, ik had u niet gezien.’ Evi wil alweer opstaan.

‘Blijf gerust zitten, hoor,’ zegt Sofia. ‘Ik heb geen last van je.’ *Integendeel zelfs*, wil ze er eigenlijk achteraan zeggen. Een beetje gezelschap van iemand die niet oud en ziek is, lijkt haar heerlijk. Hoewel personeel en vrijwilligers tot het uiterste gaan om haar verblijf zo prettig mogelijk te maken, blijft het een hospice.

Evi veegt haar ogen droog, maar haar lichaam verraadt met kleine schokjes dat het verdriet niet helemaal gezakt is.

Sofia rolt zichzelf een beetje dichterbij. 'Je moeder meent het niet zo.'

Evi kijkt op. 'Jawel, ze meent het wel. Dat ik niks kan hoor ik al mijn hele leven, alleen nu wat vaker.'

Haar opmerking had ze troostend bedoeld, maar achteraf bezien was hij behoorlijk ontactisch.

'En misschien heeft ze ook wel gelijk,' gaat Evi verder. 'Artikeltjes schrijven over buurtbarbecues of jarige prominenten voor het plaatselijke krantje interviewen heeft helemaal niets met journalistiek te maken.' Ze begint weer hardop te huilen.

'Ben je journaliste?' vraagt Sofia. Ze had de jonge vrouw eerder achter een receptie zien staan, of in een bloemenwinkel. Dat moest ze maar niet zeggen, het arme kind heeft toch al zo'n laag zelfbeeld.

Evi knikt. 'Een heel slechte. Ik schrijf over brandweermannen die katten bevrijden uit de kruin van een boom, of ik ga gezellig met opa Piet aan de slagroomtaart omdat hij honderd is geworden.' De laatste woorden komen met gierende uithalen naar buiten.

'Zou je dan liever iets anders doen?' Het is vragen naar de bekende weg.

Er komen alleen hikken uit Evi.

Gek eigenlijk dat Hannah zo'n moeite heeft met de carrièrekeus van haar dochter, je houdt toch ook van zo'n kind als het besluit loodgieter te worden in plaats van notaris? En dan, Evi is een lieve jonge vrouw die er ook nog eens leuk uitziet. Zo'n dochter had ze zelf graag gewild, als niet zevenenveertig jaar geleden...

'Evi!' buldert Hannah plotseling.

Onmiddellijk staat Evi op. 'Ik moet naar mijn moeder...'

'Je moet helemaal niets,' onderbreekt Sofia haar. 'Zullen we samen een kopje thee drinken?' Eigenlijk heeft ze zich er niet mee te bemoeien.

Kort lijkt Evi in dubio te staan, dan zegt ze: 'Ik ben zo terug.'

Enmaal alleen in de woonkamer drijven Sofia's gedachten naar haar eigen moeder, Elena Lombardi. Ze werd in Italië geboren, maar verhuisde op zestienjarige leeftijd met haar ouders naar Nederland. Tegen haar zin, ze was liever bij haar vrienden en vriendinnen in Palermo gebleven. Alleen al om die reden had haar moeder geweigerd Nederlands te leren. Voor haar twintigste raakte ze zwanger van

de veel oudere Jan Vermeer – kon het nog Hollandser? – en het stel trouwde. Een huwelijk dat amper vijf jaar duurde. In die tijd waren vaders ‘een pakje sigaretten halen’ als ze nooit meer thuiskwamen. Haar vader moest voor zijn Marlboro’s welhaast zwemmend de Atlantische Oceaan zijn overgestoken, want zestien jaar lang gaf hij geen teken van leven. Tot er vlak vóór haar moeder stierf een brief kwam, hij had spijt.

‘Te laat.’ Elena had het volgeschreven velletje luchtpostpapier vanaf haar ziekbed door de woonkamer geslingerd, een dag later viel ze in slaap om nooit meer te ontwaken.

Sofia werpt een blik naar buiten waar donkere wolken de lucht vullen, straks gaat het regenen, heel hard regenen. Net zoals in haar hart.

Bij het leegruimen van haar moeders flat kwam de brief weer tevoorschijn en daarmee het adres van haar vader, die dus in New York bleek te wonen.

Had ze die envelop maar nooit gevonden, dan was haar leven zo anders gelopen. Dan had ze misschien wel een dochter als Evi gehad.

Haar moeder bracht haar de liefde voor koken bij. Ze kon toveren met kruiden en wijnen, sauzen maken die je mond deden smelten. Eigenlijk had Sofia chef-kok willen worden, maar in de jaren zeventig was dat een weinig feministisch beroep. Vrouwen hadden eeuwenlang voor het eten gezorgd, het was tijd om de traditionele rollenpatronen om te keren, zo gonsde het onder de jongere generatie. Gek eigenlijk, want in de meeste restaurantkeukens zwaaiden juist mannen de scepter, en nog steeds. Maar in die tijd vertrok je óf naar Ibiza voor een hippieleven, óf je koos een studie met vooruitzicht. Het werd Nyenrode. Lenen, beleggen, hypotheken, het kwam allemaal beschikbaar voor ‘de gewone man’ en was daarmee dé toekomst, had haar mentor op het vwo gezegd. Vier jaar lang had ze zich door dodelijk saaie materie geworsteld, terwijl ze zich afvroeg of je salie en basilicum kon combineren met gerookte venkel, of wat een lagere oventemperatuur voor invloed zou hebben op focaccia. Verassend genoeg slaagde ze ook nog. De inkt op haar diploma was amper droog, toen ze halfwees werd en de brief van haar vader tussen *Turks Fruit* van Jan Wolkers vond.

Spoorslags was ze naar New York vertrokken, op zoek naar de man die haar als peuter achterliet én op zoek naar een carrière in *the place*

to be. In de financiële wereld waren er maar een paar plekken waar je werkelijk iets kon betekenen: Londen of Wall Street. Een papa in Brooklyn was een cadeautje, en ze wilde hem leren kennen.

Alles wat haar vader verwacht had, maar geen volwassen dochter met ambities op zijn stoep, alles wat zij verwacht had, maar geen vader die de laatste weken van zijn leven was ingegaan. Vier weken later regelde ze voor de tweede keer binnen een halfjaar een begrafenis. Ze erfde zijn flat in Brooklyn en besloot er te blijven wonen. O, ze had ze wel gezien op straat, de heren met hun hoed en trenchcoat die kinderen geld gaven voor een ijsje, maar ondertussen rondliepen met een geladen Beretta in hun broekzak. Het waren lui waar je geen aandacht aan moest schenken, ze hoorden bij het buitenmeubilair, was haar verzekerd. Af en toe klonken er schoten of ontplofte er ergens een bom, dan prees je jezelf gelukkig dat je niet in het spervuur had gestaan, of in een ander restaurant uit eten was geweest. In die jaren was de Big Apple één grote bouwput waar de politie niet veel meer te vertellen had. Ondanks dat had ze er oud kunnen worden, maar toen kwam ze op dat onzalige idee...

‘Ik ben Evi, maar dat wist u vast al.’

Er verschijnt een uitgestoken hand in haar blikveld. Sofia kijkt op en legt de hare erin. ‘Sofia Lombardi, aangenaam.’

‘Ik had beloofd om terug te komen.’

Ziedaar Evi’s probleem. ‘Beloftes zijn er om verbroken te worden als het beter voor jezelf is,’ antwoordt Sofia.

Evi kijkt haar bevreemd aan.

‘Laat mij maar kletsen,’ zegt Sofia. ‘Wat zou je liever doen, in plaats van berichtjes over in bomen gestrande katten typen?’ Alsof die beesten dagelijks de brandweer nodig hebben om zich van een tak te laten plukken.

Evi gaat zitten. ‘Onderzoeksjournalistiek, daar ben ik voor opgeleid. Maar het zit er niet in.’

Volgens jou of volgens jouw moeder, wil ze vragen, maar ze houdt wijselijk haar mond.

‘En het wordt nog erger,’ gaat Evi verder. ‘Want van de week heb ik iets geschreven wat gerectificeerd moest worden en nu dreigt de redacteur mijn contract niet te verlengen. Ik heb alvast gesolliciteerd bij Kruidvat.’ Evi kijkt naar de grond.

Ze kan zich nauwelijks voorstellen dat opa Piet een rectificatie van

het verslag over zijn verjaardag heeft geëist, Evi is dus hoogstwaarschijnlijk in een hoogdravender artikel uit de bocht gevlogen.

‘Lijkt dat je wel leuk dan? Vakken vullen? Of achter de kassa staan?’ vraagt Sofia. Ze kan dat bijna niet geloven.

Evi schokschoudert. ‘Nee, natuurlijk niet. Maar ik moet toch geld verdienen.’

Daar zit wat in. ‘Kun je niet gewoon bij een landelijke krant solliciteren, daarin lees ik zelden stukjes over honderdjarigen die taart van de gemeente krijgen.’

Evi lacht schamper. ‘Met mijn staat van dienst? Als zo’n redactie me al aanneemt, begin ik als onbetaalde stagiaire, dan mag ik iemands assistent zijn. Doorgaans voor een man die dankzij mijn inspanningen promoveert tot redacteur.’ Weer springen er tranen in haar ogen. ‘Ik ga wel deo’s bliepen,’ zegt ze vastberaden.

In die zevenenveertig jaar is er niets veranderd, constateert Sofia. Ondanks haar diploma begon ook zij onderaan. Niet omdat ze geen verstand van zaken zou hebben – ze had een betere opleiding gevolgd dan de meesten bij de Chase Manhattan Bank –, maar omdat ze een vrouw was.

‘Je geeft het dus op,’ stelt Sofia vast. ‘Dat moet je nooit doen.’

Weer gaan Evi’s schouders omhoog. ‘Ik blijf niet aan een dood paard trekken.’

Sofia laat de woorden op zich inwerken. De School voor Journalistiek is een hbo-opleiding, zo dom kan Evi niet zijn dat de kassa van Kruidvat het maximaal haalbare is. Over een paar weken sluit zij haar ogen, moet ze Evi vragen of zij op zoek wil gaan naar het laatste puzzelstukje van de zoektocht die ze in 1975 startte? Als Evi dat vindt, heeft ze de scoop die haar carrière naar een Pulitzer Prize kan katapulteren...

‘Je kunt ook iets onderzoeken én verzorgingsproducten bliepen,’ zegt Sofia peinzend.

Evi schudt ontkennend haar hoofd. ‘Het is goed zo.’ Ze komt over-eind. ‘Zal ik thee inschenken?’

Als Evi even later twee kopjes neerzet, vraagt ze: ‘Wat heeft u eigenlijk voor werk gedaan?’

Sofia denkt na, ze kan nu uitweiden over de jaren waarin ze als vrijwilligster kookte voor de bewoners van dit hospice en de rest ver-

zwijgen, maar ze kan ook een poging wagen Evi geïnteresseerd te krijgen. Ondanks al haar inspanningen zevenenveertig jaar geleden, kreeg ze één vraag niet beantwoord: waar is Jimmy Hoffa? De Amerikaanse vakbondsleider die op 30 juli 1975 zijn woning in Detroit verliet voor een afspraak met Tony Provenzano en nooit meer gezien werd. Vorig jaar november had de FBI nog naar zijn lichaam gezocht, ook toen was het tevergeefs. Het antwoord op de vraag wat er met hem gebeurd is, kan schuilen in de papieren die in haar kluisje liggen.

Sofia pakt haar kopje thee en blaast erin. Dan zegt ze achteloos: 'Vroeger werkte ik bij een bank.' Ze neemt een slokje. Als ze nu A zegt, moet ze ook B zeggen. En voor het eerst in haar leven verlaten de woorden die voor altijd binnen hadden moeten blijven haar mond: 'Maar sinds 1975 zit ik in het Amerikaanse getuigenbeschermingsprogramma.'

Evi's ogen worden groot. 'Echt?'

Sofia zucht. 'Ja, echt.'

En ze begint te vertellen.